

MŰSZAKI LEÍRÁS

ÓBUDAI FŐ TÉR ÉS KÖRNYEZETE - városépítészeti és környezetalakítási - ÖTLETPÁLYÁZAT

2008. november

TERVJEGYZÉK

01.	A terület fő szerkezeti tagolása és a közlekedési rendszer	1:1000
02.	Beépítési és környezetalakítási tervjavaslat	1:500
03.	Térmetiszetek és térhasználati variációk	1:200
04.	Látványtervek	

TARTALOMJEGYZÉK

Az óbudai Fő tér és környezete ma	3
A terület fő szerkezeti tagolása	7
A vonalas rendszerek	7
Parkolás	11
A belső szerkezeti rendszer	12
A funkciók kapcsolatrendszere	13
Környezetalakítási javaslat	14
A részletes téralakítási javaslatok	14
A zöldfelületek kialakítása, növényzet	19
A városképi megjelenés	22
A funkcionális igények és nagyságrendek	27
Turisztika	28
Ütemezés	28
Gazdaságosság	29
Irodalomjegyzék	30

2008. november

Az óbudai Fő tér és környezete ma

Történeti áttekintés

Az óbudai Fő tér már a római uralom alatt is az akkori település (tábor) központja volt, itt keresztezte egymást a két főút, az É-D-i irányú via principalis és a K-Ny-i irányú via praetoria.

A XI. századtól a budai káptalan területe. Nagy Lajos és édesanyja, Erzsébet királynő által építtetett háromhajós prépostsági templom 1935-ben és 1956-ban feltárt maradványai arra engednek következtetni, hogy központi szerepét a középkorban is megtartotta.

A török hódoltság után újjáépült Óbuda főtere volt. A tér szerkezetét a régi utcahálózat határozta meg, a keleti oldalon a Laktanya és a Hajógyár utca kereszteződésének teresedése is ebben a korban alakult ki, funkciója városi főtereknek megfelelően igen változatos és élénk volt.

A XIX. század végének, a XX. század elejének nagy városrendezési elképzelései Óbudát – a tabáni lejtő, a Rácváros sorsának megfelelő – teljes átalakítás, átépítés helyszínéül látták, a mai Fő tér környezetében csak a Zichy kastély uradalmi épületét és a templomokat tartották megtartásra érdemesnek, egyébként a teljes bontás után az utca és térhálózat részleges megtartásával/átalakításával, többszintes keretes beépítéssel egy modern városrész kialakítását célozták meg, melynek sarkalatos eleme az Árpád híd volt.

A XIX. század végének, a XX. század elejének nagy városrendezési elképzelései Óbudát – a tabáni lejtő, a Rácváros sorsának megfelelő – teljes átalakítás, átépítés helyszínéül látták, a mai Fő tér környezetében csak a Zichy kastély uradalmi épületét és a templomokat tartották megtartásra érdemesnek, egyébként a teljes bontás után az utca és térhálózat részleges megtartásával/átalakításával, többszintes keretes beépítéssel egy modern városrész kialakítását célozták meg, melynek sarkalatos eleme az Árpád híd volt.

A XIX. század végének, a XX. század elejének nagy városrendezési elképzelései Óbudát – a tabáni lejtő, a Rácváros sorsának megfelelő – teljes átalakítás, átépítés helyszínéül látták, a mai Fő tér környezetében csak a Zichy kastély uradalmi épületét és a templomokat tartották megtartásra érdemesnek, egyébként a teljes bontás után az utca és térhálózat részleges megtartásával/átalakításával, többszintes keretes beépítéssel egy modern városrész kialakítását célozták meg, melynek sarkalatos eleme az Árpád híd volt.

Az óbudai Fő tér és környéke régi úthálózatból adódó központi és közlekedési jelentőségét az Árpád híd építésekor végrehajtott városrendezés megszüntette. Közigazgatási központként betöltött szerepét az itt elhelyezkedő hivatali épületekkel tovább őrizte.

Az I. és a II. világháború a nagyszabású városrendezési átalakítási folyamatokat meggátolta, így Óbuda még sokáig őrizte évszázadokon át kialakult hangulatát, de az 1960-as 70-es évek modern városépítési hulláma jelentős arculatváltást eredményezett. Az eddig megmaradt épületállomány szinte teljes bontásával, az eredeti út és térhálózat szinte teljes átalakításával az óbudai Fő tér környezetében egy modern városi szövet alakult ki,

- M 15255 09356/1976
Laktanya utca 5. hrsz.: 18267/13
Földszintes, klasszicista lakóház.
- M 15254 09356/1977
Laktanya utca 3. hrsz.: 18267/14
Földszintes, eklektikus lakóház.
- M 15252 09356/1976
Laktanya utca 1. Hajógyár utca 1. hrsz.: 18267/15
Földszintes, klasszicista lakóház, udvari szárny barokk.
- M 15238
Fő tér 1., Hajógyár utca 2., Szentlélek tér 7., Óbudai rakpart 31.
hsz.: 18019
Volt Zichy-kastály, főépület Jager János Henrik és Bebó Károly,
1746-1752. Melléképületek XVIII. sz-ból. Udvarában és
melléképületek alatt az óbudai prépostsági templom maradványai a
XIV. sz-ból.
- M 16050
Szenháromság szobor, Óbuda, Szentlélek tér
A pestisjárvány idején mészkőből emelték, részben a Zichy-család
adományából. Alul három oszlopon: Szent Rókus, Szent Sebestyén és
Szent Félix. Feljebb gyámköveken állnak: Borromei Szent Károly,
Xavéri Szent Ferenc és Szent Flórián. Dombormű: Bűnbánó Dávid és a
Jó Pásztor. Az oltárszerű előrészen: Szűz Mária és Szent Rozália
domborművű alakja látható.
- M 15253 09356/1977
Laktanya utca 2. hrsz.: 18353/2
Emeletes, eklektikus lakóház.
- M 15251 09356/1977
Kórház u. 1., Harrer Pál u. 2. hrsz.: 18267/16
Emeletes, körülépített, udvaros, eklektikus lakóház.
- M 15239
Fő tér 4. hrsz.: 18024/21
Emeletes copf sarokház, 1780 körül.
- M 15240
Fő tér 5. hrsz.: 18024/20
Emeletes klasszicista ház, eklektikus erkéllyel.
- M 15293 09356/1977
Hídfő utca 18., Fő tér hrsz.: 18024/19
Földszintes lakóház, XIX. sz.
- M 15292 09356/1976
Hídfő utca 16., hrsz.: 18024/13
Földszintes lakóház, XIX. sz.
- MK 15270
Flórián tér, Fő tér, Lajos utca
Az óbudai r. k. templom műemléki környezete.

A térhatároló funkciók:

Nyugdíjsház

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Hivatalai

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat főépülete

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Ügyfélszolgálat

Népi Otthon – Kun Zsigmond Lakásmúzeum

Kun Zsigmond 1984-ben megnyitott magángyűjteménye főként népművészeti tárgyakból áll, egy 1790 körüli, kora klasszicista polgárházban, amely a XIX században városháza is volt.

Krúdy Gyula könyvtár

Hídő Pub

Postakocsi Étterem

Új Sipos Étterem

Óbudai Gimnázium

1878 Szent Vincés Rendi Intézet
1896 Polgári Leány Iskola
1948 Állami Pedagógiai Gimnázium
1958 Martos Flóra Gimnázium
1992 Óbudai Gimnázium

Irodaház

Tüdőgondozó intézet

Varga Imre Kiállítóház

A Budapest Galéria kiállítóhelyét 1983-ban alapították Varga Imre szobrászművész életművének – szobrai, köztéri szoborvázlatai, érmei, rajzai – bemutatására. Időszaki kiállításokat is szerveznek.

Vasmacska Étterem

Laktanya utca Irodaház

Óbudai Múzeum

Az Óbudai Múzeum 1996-tól viseli ezt a nevet, korábban Óbudai Helytörténeti Gyűjtemény, illetve Budapest III. kerületi Helytörténeti Gyűjteménye néven, megalakuláskor pedig csak Helytörténeti Kiállítás néven szerepelt. A helytörténeti kiállítás, amely gyűjteménnyé gyarapodott, mára sokoldalú múzeummá fejlődött.

Térszínház

Kassák Lajos emlékmúzeum

A képzőművészeti gyűjtemény törzsanyagát Kassák Lajos művei alkotják. Számszerűen az úgynevezett békásmegyeri korszak és az utolsó alkotói periódus, az 1956 utáni évtized anyaga a legnagyobb. Kisebb, ám művészettörténetileg rendkívül értékes, az 1920-as évekből származó művek Kassák klasszikus avantgard korszakáról teljes képet adó együttese.

Vasarely Múzeum

Victor Vasarely teljes életművét felölelő kiállítás. Jelentősek korai reklámgrafikái, vázlatok, ceruzarajzai és az 1940 – 50-es évekből származó festményei.

A terület fő szerkezeti tagolása

A vonalas rendszerek

Közlekedési kapcsolatok

A fejlesztési koncepciónk kidolgozásánál a terület és környezetének meglévő adataiból és a fejlesztési célokból kiindulva a vonalas infrastruktúra közlekedési elemeinél az alábbiakat vettük figyelembe:

gépjármű forgalom

A terület zárványszerű, külső közúti kapcsolatrendszere kiépített, annak változtatása a közeljövőben nem várható, a tervünk arra javaslatot nem tesz.

Továbbra is megmarad délről a Tavasz utcának (az Árpádfejedelem útjának) Szentendrei úti kapcsolata, mely a híd déli oldalán az „Álomsziget” projektben javasolt körforgalmas csomópont kialakítást és azon keresztül az új pesti oldali kapcsolat lehetőségét tartalmazza.

A Hídfő utca változatlan forgalmi renddel a belső, forgalom elől elzárt terület egyik közúti kapcsolata marad.

A Kórház és Laktanya utca térhez kapcsolódó területei elsőrendű gyalogosterületek, gépjárműforgalom (kivétel tűzoltás) elől elzárt területek maradnak, a Laktanya és a Hajógyár utca a jelenlegi rendszernek megfelelően a gyalogos forgalom elsőbbségének biztosítása mellett vegyesforgalmú területként a környező ingatlanok gépjármű kiszolgálását, és parkolást is lehetővé tesznek.

tömegközlekedés

A terület a kerület egyik legnagyobb tömegközlekedési csomópontja mellett helyezkedik el. A tömegközlekedési csomópont középtávú megmaradásával számolhatunk. A kötöttpályás rendszerek hosszú távú fejlesztési elképzelései (HÉV süllyesztés új nyomvonalon) miatt a tömegközlekedési csomópont jelentőségének csökkenése várható, de tekintettel annak valószínűsíthető távoli megvalósulására az ahhoz kapcsolódó elosztó buszviszonylatok végállomásának területcsökkentéssel járó átépítése több fórumon körvonalazódott. Ezért szükséges ezen területrészen a tömegközlekedési területek csökkenthetőségének átgondolása a térrendszerek tradicionális kapcsolatrendszerének biztosítására.

A kötöttpályás tömegközlekedési eszközök megállóinak áthelyezésére nem tettünk javaslatot. A legkedvezőbb megoldás az lehetne ha a két nagy forgalmú kötöttpályás megálló (HÉV és villamos viszonylat) között a hídfőben közvetlen kapcsolat lenne kialakítható, de ez csak a megállók áthelyezésével/átépítésével lenne megvalósítható. Tekintettel a tervezett hálózatfejlesztésekre hosszútávon (kb 25 év) várható a HÉV süllyesztése, mely itt a nyomvonal súlyponti eltolásával a terület keleti határától a nyugati határoló tömbökön túlra a Szentendrei út alá, megállója a következő villamosmegállóhoz, a Flórián térre kerülne áthelyezésre, ezzel a jelenlegi tömegközlekedési csomópont is eltolódna. Ennek hatása jelen tervezés időszakában nem várható, viszont az elosztóhálózat, az autóbuszok végállomási területének átépítése – az üzemeltetővel és az átépítővel egyeztetetten – elképzelhető, ezért azt vizsgálva az alábbi javaslatot tesszük.

A kialakult autóbusz-végállomás egy nagyobb összefüggő, alulhasznosított területrészt ölel körbe, míg a várakozó utasforgalom és a Szentlélektér Fő tér gyalogosforgalma egy igen keskeny közlekedő felületen kénytelen osztozni, ezért itt gyakoriak a konfliktusok.

A műemléki környezetnek megfelelő tér kialakítása csak az autóbusz-végállomás területcsökkentésével járó átépítéssel lehet megoldani. A végállomás területcsökkentésére az alábbi, három elképzelést dolgoztuk ki, melyből a harmadik legnagyobb összefüggő területrészt eredményező megoldást szerepeltettük a javaslatunkban.

1. Az Árpádfejedelem útja nyomvonalának változtatása nélkül, a középső mag csökkentésével, a forgalmi rend megfordításával
2. Az Árpádfejedelem útja hídfő felé történő eltolásával, a buszpályaudvar Zichy kastély homlokvonalával párhuzamos szerkesztésével
3. Az Árpádfejedelem útja hídfő felé történő eltolásával, az úttal párhuzamos buszállások kialakításával

turista buszos megközelítés

A tervezett fejlesztésekkel jelentős turisztikai fejlődés kívánatos/várható, ezért a fejlesztési céloknak megfelelően egy a tágabb térséget szolgáló turistabusz parkoló elhelyezésére a tervezett új gyalogos tengely mentés az Árpád-hídi lehajtó déli oldalának beépítetlen, alulhasznosított területein teszünk javaslatot.

Turista busz parkoló kialakítására alkalmas terület lehet a Tanuló utcától délre, lévő tenispályák területe, melyen a jelenlegi szabadtéri sportfunkciók – a terület alakja és elhelyezkedése miatt – megkérdőjelezhetők.

taxi drosztok

A tömegközlekedési kiszolgáláshoz hozzátartozik a taxi szolgáltatás is, ezért hálózati rendszerben gondolkodva az autóbusz végállomás átépítésével párhuzamosan javaslatot teszünk új drosztok elhelyezésére.

Új taxi drosztok kialakíthatók részben a fenti turistabusz parkolóhoz kapcsolódóan, részben a Tavasz utca hídfő felőli oldalán, öbölben.

kerékpáros közlekedés

A területen halad keresztül az országos kerékpárút budai oldali É-D-i irányú fő eleme a gyalogos közlekedési irányok keresztezésével, sok problémát gerjesztve a két közlekedési forma gyakorlói között.

A tervben javaslatot teszünk ezek szétválasztására. Javaslatunk szerint a délről az Árpádfejedelem útja mentén kiépített jelenlegi kerékpárút hídfő alatti átvezetése és a hídfő északi oldali továbbvezetése után a javasolt új gyalogos tengely menti gyalogátkelővel párhuzamosan, annak nyugati oldalán kereszteznék a Tavasz utcát. Az átkelés után nyugatra fordulva az Óbudai Gimnázium déli határán haladna a Hídfő utcáig, amelyen észak felé haladva lenne elérhető a Fő tér és az Önkormányzat épülete. A kerékpárút innen északi irányba a Harrer Pál utcán halad majd a Vöröskereszt utcán visszavezethető a jelenlegi, Laktanya utcai nyomvonalra, vagy továbbvezethető északra a Harrer Pál utcán – az Önkormányzat Okmányirodáját is érintve – a lakótelep árnyas, ligetes gyalogos felületein a Miklós térig és a Sorompó utcánál lehet visszakötni azt a Laktanya utcai nyomvonalra.

A kerékpárutak burkolatai az út hierarchiájától függően a környezetalakítási javaslatban részletezettek szerint kerülhetnek kialakításra.

Természetesen a fenti főhálózati elemen túl a térrendszer egészén a gyalogos közlekedéssel vegyesen kerékpáros közlekedés is megengedett.

gyalogosmozgások

A terület elsősorban gyalogosforgalmi terek kapcsolata, az elkészült fejlesztési elképzelések szerint a budai oldali gyalogoskorzó, „promenáda” végpontja. A délről érkező gyalogos utcák és a terület kialakított kapcsolati

pontja nem megfelelőek, az alulméretezett tömegközlekedési kapcsolatokat biztosító gyalogos rendszerrel keverednek, ezért egy közvetlenebb kapcsolat kialakításával annak javítására tettünk javaslatot.

A térrendszereket összekötő észak-déli irányú, az Óbudai Gimnázium és a Zichy kastély előtt haladó fő gyalogút tengely megerősítését javasoljuk. Javasoljuk továbbá ezen tengely déli irányú meghosszabbítását a hídfőben egy új gyalogos-kerékpáros átjáró kiépítésével, mellyen át a katolikus templom előtti térre juthatunk melyen át a tervezett promenád már kiépült gyalogosforgalmi terei felé közvetlen kapcsolódhatunk, ezzel már a közeljövőben kialakítva a promenád északi részének méltó kapcsolatait.

Az új aluljárón át a javasolt idegenforgalmi buszparkoló állásai és a javasolt taxi drosztok is könnyen, akadálytalanul megközelíthetők.

Az új gyalogos aluljáróba a meglévő villamos megállóból közvetlen megközelítés biztosítható, ezzel az 1-es viszonylattal a Fő tér, a promenád menti kulturális funkciók közvetlenebb elérése is biztosítható.

Az új gyalogos aluljáró kapcsolódhat a hídfőben javasolt parkolóházhoz is, az aluljáróban kiegészítő funkcióként kisebb kereskedelmi, szolgáltató helyiségek, nyilvános WC kialakítható. A betelepített funkciók az üzemeltetés gazdaságosságának javításán túl segíthetnek az aluljáró lezúllásának megakadályozásában is.

Új szigetkapcsolat tervezett az Árpád-híd északi oldali mozgójárdás kialakítása, mely a szigeti parkolókat és a tömegközlekedési csomópontot, a Szentlélek és Fő tér közösségi funkcióinak kapcsolatát szolgálja.

A gyalogos kapcsolatok rendszerében fontos elem az egykori közvetlen szigeti kapcsolatot biztosító Hajógyár utca – hajógyári szigeti híd közvetlenebb kapcsolatának kialakítása. A külön szintű átkötést szint alatt a meglévő közlekedési elemek – alsórakparti út és a HÉV vonal – magassága valamint az árvízvédelmi szint közötti kis magasság különbség és közművek is ellehetetlenítik. A gyalogos kapcsolat áttemelése – tekintettel a vasúti űrszelvényre – túlzott mértékű szintáthidalást eredményezne – és a városképet sem befolyásolná kedvezően – nem javasoljuk, továbbá figyelembe véve a HÉV tervezett hosszú távú süllyesztési és nyomvonal-áthelyezési elképzeléseit a költséges külön szintű gyalogos-átvezetéseket nem tartjuk reálisnak.

Fentiek ismeretében csak is egy szintbeni keresztezéssel oldható meg a két terület kapcsolata az álomszigeti fejlesztésekkel párhuzamosan. A híd elsőszámú közúti kapcsolópontra szerepének elvesztésével az egyes forgalmúvá válhat, így lehetőség nyílik egy szintbeni, jelzőlámpás gyalogoskapcsolat kialakítására a sziget felé, a vasúti síneken át újabb jelzőlámpás, és sorompós kialakítással. A HÉV süllyesztése, átépítése után vasúti keresztezés megszűnik, csak az alsórakpart közúti keresztezése marad, mely továbbra is szintbeni, nyomógombos, jelzőlámpás irányítással megoldható.

gazdasági kiszolgálása

A térrendszerre csak ellenőrzött módon, célforgalommal lehet behajtani, a gazdasági feltöltés ezen ellenőrzött pontokon behajtással, illetve a környező gépjárművel szabadon járható közterületekről kézi mozgatással történhet.

Infrastruktúra

Közműellátás

A tervezési terület közműellátásának megoldása nem volt tervezési feladat, viszont a pályázati kiírás igényelte az időszakos, de ellátást igénylő létesítmények közművesítésének megoldását.

Ezen a téren magától értetődőnek látjuk, hogy minden közművet – akár állandóan, akár időszakosan igénybe vett – csak felszín alatt lehet vezetni. A tervezési terület normál városi viszonyok között igényelt vezetékait a részletesebb tervezés során lehet meghatározni. Ugyanakkor vannak a speciális funkciókból adódó speciális közműmegoldási feladatok is.

Ilyen egyrészt a Fő tér vízjátékának közműellátása, mely egyrészt vízellátás-vízforgatás-, másrészt a megvilágításának elektromos biztosítása. Mindkét közmű csak a burkolat alatt, fordított „álmennyezetként” valósulhat meg. A vízvezetést értelemszerűen nem tárgyaljuk, mert azt a szokásos közműfeladatok közé soroljuk.

Másik speciális igény az időszakos rendezvények elárúsítóhelyeinek (Bornapok, Advent, stb.) közműellátásának biztosítása. Ezt a Környezetalakítási és beépítési javaslati tervlapon ábrázoltuk. E megoldás elve az volt, hogy minél rövidebb nyomvonalon, minél több (db-számban), és minél többféle (egyidejű funkcióra, pl.: jégpálya és árusító pavilonok) létesítmény ellátása legyen megoldva. Vagyis egy-egy fő-közműágról egy bizonyos rendszerben leágaznak az egyedi vezetékek, melyek által az egyedi használat is mérhető.

Ennek konkrét megoldását úgy gondoljuk, hogy a különböző közművek „fővezetékei” és „mellékágai” a burkolatraszternek megfelelő irányban „közműalagútban” haladnak és ahol – a tervek szerint - ki kell állni velük, ott a kiállások helyén a burkolatfelület kb. úgy kiemelhető, mint ahogy a burkolható közműfedlapok. Vagyis használaton kívül azok látványa olyan, mintha egyszerű burkolt felületek lennének.

Öntözés

Fák öntözése

Minden burkolatba ültetett fa min. 1x1 m-es faveremráccsal körülvett. A faveremrácsok felső szintje természetesen egy szintben van a burkolattal, alattuk a talaj felső szintje 20 cm-rel lejjebb van. Ez a 20 cm-es sáv fel van töltve kulékaviccral és öntözés során ezt a 20 cm-t kell vízzel „elárasztani”, mely lassan beszivárog a talajba.

Egyéb növényzet öntözése

A talajszínti növényfelületeket talajba süllyesztett szórófejes öntözőrendszerrel kell ellátni. Ilyen van az Esernyősök terecskéjén ill. a Szentlélek tér nem tervezési területi részén. A Szentlélek tér sínes-mobil növénykaszettái csak kézi módszerrel öntözhetők.

Vízvezetés

Fő tér vízvezetése

A tér vízvezetése két részből tevődik össze. Az egyik a belső, vízjátékos téglalapé, mely burkolat széle körben teljesen vízszintes, és a fúvókák felé lejtenek a burkolategységek. Így a fúvókák körüli gyűrűn lefolyik a víz egy elvezető csőrendszerbe, ami gyakorlatilag ugyanazt a hálózatot követi, mint a fúvókák vízellátása.

A tér külső – jellemzően kiskockaköves – „peremének” vízvezetése a belső és a külső burkolat határán futó nagykockakő-sáv közepén rácsos folyóka rendszerű, mely szintén a műszakilag szükséges helyeken beköt a csatornába. A rácsos folyókának egy új fajtáját is elképzelhetőnek tartjuk, mely gyakorlatilag egy „rozsdamentes lemezvályú”, és sokkal keskenyebb helyet foglal, mint a szokásosak. Természetesen a műszaki megoldások közül választást csak a részletesebb tervezés során lehet pontosítani.

Szentlélek tér vízvezetése

A tér É-i 2/3-ának vízvezetése a sínhálózattal párhuzamosan a tér kb. fele szélességében, szintén rácsos folyókával megoldott, melynek vonala belesimul az egyik sínsávba vagy mellé (konkrét műszaki megoldástól függően), és így a tér két hosszoldala felől lejt a felület egy középső mélyvonal felé.

A tér D-i, fás 1/3-ának vízvezetése pontszerű, egyrészt a faveremrácsok felé lejt, másrészt – a vízmennyiségek számítása függvényében – egyéb, köztes helyeken pontszerű összefolyókba történik.

Utcák vízvezetése

Az utcák vízvezetése az utcák hossziránya vonalában, kb. a szélességek felénél, rácsos folyókákban történik. Mivel a rácsos folyókák – sajnos vagy nem – részei a „burkolatarchitektúrának”, ezek látványát bele kell kombinálni a burkolatsávokba, pl. a hámsoros nagykockakő középső soraként.

Parkolás

A területen lévő történelmi beépítések a mai kor parkoló igényeit nem biztosítják. A területen található jelentős történelmi lelet előkerülése az átépítendő terek alatti parkoló kialakítást ellehetetleníti, ezért vizsgálataink alapján több helyszínen, elsősorban javasolunk parkoló-fejlesztéseket, térszínen illetve meglévő/tervezett építményben.

A gyalogos-térrendszerben új parkoló kialakításra javaslatot nem teszünk, a Laktanya utca és a Hajógyár utcákban a felszíni parkolás rendjét a lehetőségekhez mérten szabályozni kívánjuk.

Leggyorsabban és a legkevesebb pénzráfordítással a felszíni parkolás valósítható meg. Ennek példái láthatók a Fő tér környéki utcák – Laktanya utca, Vöröskereszt utca – nemrég kialakított, új parkolási rendjeinél, valamint a meglévő parkolók fejlesztésénél – Polgár utca.

A Fő tér környékén új felszíni parkoló kialakításra kevés hely található, de ilyen kialakítható lenne a Laktanya utcában a Vöröskereszt utcától északra a délen kialakított parkolási rendhez igazodva, valamint a Fő tér házai és a Polgár utcai panelház közötti területen.

További felszíni parkoló kialakítás a közvetlen környezetben nem realizálható, távolabbi helyeken kialakított felszíni parkoló már nem a Fő teret és a kulturális funkciókat, rendezvényeket szolgálja.

A Fő tér és a Szentlélek tér régészeti érintettsége miatt a terek burkolatváltásával egyidőben mélygarázsépítés – mint pld. lásd belváros, Erzsébet tér, Szabadság tér – nem lehetséges, ezért elsősorban foghíjakon parkolóház szerű elhelyezéssel lehetne segíteni a kialakult parkolási helyzetet. Szentlélek téri autóbussz végállomás átépítésével kialakuló tér alatt – amennyiben a régészeti feltárás során nem találnak elmozdíthatatlan, helyben bemutatandó értéket – megfontolható egy a belvárosi mélyparkolókhöz hasonló elrendezésű kialakítás. A tervezésénél további kiemelt tekintettel kell lenni a Duna közelségéből adódó magas talajvízszintre is. A mélygarázs rámpái a Tavasz utca felől, a Zichy kastély Szentlélek téri töréspontjának vonalától indítva alakíthatók ki.

A térrendszer menti térfalakban foghíj nem található ezért ilyen kialakítására lehetőség nem kínálkozik, kivéve a Laktanya utca HÉV menti szakaszának meghosszabbításában, a rakparttal és a HÉV vonallal párhuzamosan, a mai kőtár területén, a Zichy major gazdasági épületeinek egykori, mára már elbontott épületszárnyának a műemlék épületegyütteshez illeszkedő „visszaépítésében”. Ez a többszintes, építményben elhelyezett parkolás elsősorban az ingatlan kulturális funkcióit szolgálhatná, de közben időben, illetve közvetve a Fő tér és környéke parkolási viszonyait is jelentős mértékben javíthatná.

Az egész térség parkolási viszonyait jelentős mértékben képes lenne javítani egy súlypontban, a kötöttpályás elemek megálló közelében kialakított parkoló építmény. Ilyen lehetne a már megépült hídfőépítmény feltöltésében kialakított többszintes parkolóház mely feltöltése nyugatról az Árpád hídi felhajtókról, ürítése

északról a tavasz utcán át biztosítható. További kétirányú kapcsolat építhető ki a hídfő alatt. A hídfő-parkolóház így nem csak a térrendszert és az azt határoló közösségi funkciókat, de a hídfőtől délre fekvő – szintén parkoló hiánnyal küzdő – területet és a tömegközlekedés P+P jellegű igényeit is szolgálhatná. Gyalogos kijáratai a meglévő és a tervezett, új aluljárók felé biztosítandó.

A belső szerkezeti rendszer

A tervezési terület kialakult külső kapcsolati rendszerrel rendelkezik melyen az előző – vonalas hálózatok – fejezetben ismertetett szálakon át kapcsolódik környezetéhez.

A térrendszer vegyesforgalmú elemei az észak-keleti részen elhelyezkedő Laktanya és Hajógyár utcák egyirányú vegyes forgalommal, parkolással.

A térrendszer másik fontos eleme, az észak-déli irányú, a promenád súlypontjában haladó a katolikus templom előtti teret a Szentlélek térrel az Árpádhíd felhajtójában kialakítani javasolt aluljárón át megközelíthető Óbudai Gimnázium és Zichy kastély homlokvonala előtt elhaladó egyenes gyalogút, mely először balról a Szentlélek teret, majd jobbról a Fő teret, mint a promenád végpontjának városi tereit határolja.

A térrendszer négy önálló, de egymástól legfeljebb csak térben független elemből áll:

- Esernyősök tere,
- Fő tér,
- Szentlélek tér, és a
- Szentlélektéri buszvégállomás.

A térrendszer elválaszthatatlan részét képezi az egykori Zichy uradalmi központ három belső udvara, melyeken a Fő téri rendezvényekhez kapcsolódóan és azoktól függetlenül ma is sok programot szerveznek. A továbbiakban is szükségesnek látjuk a közterek és a belső udvarok közvetlen együttélését. Tekintettel a kiíró által említett, a Zichy uradalmi központra elkészült tanulmánytervi javaslatokra – melyek tartalmát sajnos nem állt módunkban megismerni – konkrét kapcsolatrendszert nem tudtunk kialakítani, de a közterek és a határoló ingatlanok funkcióit figyelembe vettük.

Esernyősök tere

A teresedés a Laktanya utca és a Hajógyár utca keresztezésénél kialakult háromszög alakú tér melynek csúcsa a szomszédos főtérrrel áll kapcsolatban. A téren egy a kiírás szerint is megtartandó szoborcsoport áll. A műalkotás megjelenése, a tér nagysága, formája, a határoló épületek, utak miatt a tér elsősorban gyalogosközlekedési térként funkcionálhat a továbbiakban is a burkolatrendszer, és a gépjármű közlekedést is szolgáló területek környezetalakítási fejezetben részletezett újragondolásával.

Fő tér

Mint a neve is utal rá, ez a terület volt és ma is ez a városrész tradicionális központja. A tér kialakításánál az alábbi prioritásokat tartottuk szem előtt a kiírásban megfogalmazott igények ésszerű csoportosításával, hisz cél kell legyen az is, hogy a térrendszer minden eleme kapjon megfelelő funkciót a maga nagyságrendjének megfelelő részben, ezért a Fő téren csak az igényként megjelölt funkciók egy részének elhelyezésére tettünk javaslatot.

1. A tér mentén jelentős közösségi, elsősorban kulturális és közigazgatási létesítmények helyezkednek el, ennek megfelelően ezen térnek kell a városrész, a kerület legreprezentatívabb terének lennie, térburkolatának, arculatának tervezésekor, az anyaghasználatok a minőség meghatározásakor elsősorban erre kell figyelemmel lenni.

2. A tér általános használatánál figyelemmel kell lenni a határoló épületek térhasználat igényű funkcióira. Elsősorban a meglévő és további kialakítható vendéglátóhelyek előtti teraszok kialakítása, egyéb kiülés igényű funkciók – bizottsági tárgyaló, múzeumok, könyvtár – elhelyezkedése.
3. A tér a reprezentatív megjelenésen túl a tágabb környezet központi rendezvényi tereként is szolgál, az év több időszakában hosszabb-rövidebb ideig vásárok, színpadi előadások színterévé válik. Biztosítani kell ezen eltérő „ideiglenes”, átmeneti funkciók gyors, igényes kialakíthatóságát.

A Fő teret reprezentatív városi térként javasoljuk kialakítani.

Szentlélek tér

A Szentlélektér ma részben burkolt, részben burkolatlan, gyepterülettel borított fás térrészekből áll melyek egyike sem rendelkezik önálló, jól beazonosítható funkcióval, jellemzően egy zöldfelülettel határolt gyalogos-közlekedőtér mely a Fő teret és az autóbusz-végállomást köti össze. A téren elhelyezett műemlék szoborcsoport elhelyezése a jelenlegi rendszerben esetlegesnek tűnik.

Javaslatunk a gyalogos tengelyek által meghatározott tér több részre osztása a határoló funkciókhoz, a tér meghatározó elemeihez igazodva és a buszvégállomás helyén kialakítandó térrésszel történő kapcsolatra tekintettel.

1. A tér északi részén a gimnázium előtti területen egy gyülekező tér jellegű térrész kialakítását javasoljuk, mely időszakosan a Fő téri rendezvények színpadi előadásainak, szabadtéri vetítéseknek ad helyet.
2. A tér középső részének leghangsúlyosabb eleme a tér nevét adó Szentháromság szobor, mely vertikálisan a tér uralkodó eleme. A térrész igény esetén az északi rész ideiglenes rendezvényeinek részévé válik.
3. A tér déli egyharmada részben a fenti kétharmad, elsősorban burkolt, városi tér és az autóbusz-végállomás helyén tervezett elsősorban zöldfelületű tér összemetsződése, ennek megfelelően magába kell foglalnia a városi teret és a zöldfelületet is.

A Szentlélek teret a Fő térnél kevésbé reprezentatív, városi térként javasoljuk kialakítani zöldfelületi elemekkel keverten.

Szentlélektéri buszvégállomás

A mai buszvégállomás előző fejezetben ismertetett átépítési javaslatával olyan – régebben megvolt – egybefüggő tér alakítható ki mely méltó a Zichy kastély műemléki megjelenéséhez.

Az új térrészt a fenti városi terek ellenpontjaként elsősorban közösségi zöldfelületként javasoljuk majd kialakítani.

A funkciók kapcsolatrendszere

A fenti fejezetekben részletezetteknek megfelelően a térrendszer külső kapcsolati pontjait a meglévő és az átalakításra javasolt vonalas infrastruktúra rendszerek biztosítják.

A térrendszer belső elemei közötti térbeli kapcsolatokat a javasolt gyalogos mozgás vonalai, a gyalogos mozgás vonalairól feltáruló, egymásba fonódó látványok biztosítják.

A térrendszer egyes elemei önálló állandó és ideiglenes funkciókkal rendelkeznek, melyek a környező térfalak funkcióihoz is igazodva, azokat és egymást kiegészítve alkotják a városrész tradicionális közigazgatási és uradalmi központjának XXI. századi változatát, melyben a megtartott, és folyamatosan fejlődő közigazgatási központon túl a helyi kultúra központjává is válhat.

Környezetalakítási javaslat

A részletes téralakítási javaslatok

Esernyősök körüli terecske

A szoborcsoport helyén tartása a kiírás szerint kötelező volt. A jelen állapotban a tér nagykockakő burkolata gyalogosok számára nehezen járható, a gépjárműves közlekedéstől el nem választott. A szoborcsoport egy járdamagasságnyt kiemelkedik a környezetéből, de ez a szigetszerű járda az áthaladást nem teszi lehetővé, csak „zsákutca”, mert a környező növénykiültetés lezárja. Ezt a megoldást nem tartjuk sem szépnek, sem használhatónak, hiszen a tér funkciója nemcsak a szoborcsoportnak való helyet adás, hanem az azon való áthaladás is úgy, hogy közben a szobrokat is meg lehessen nézni.

A fentiekben leírtak alapján ide az alábbi téralakítási javaslatokat tesszük:

- a szoborcsoportot, mint a terecske kiemelkedő látványosságát, a jelenleginél jobban kiemeljük a környezetéből
- a kiemelés kb. 30 cm, melyből kb. 5 %-os rámpa adódik, melyen azonban még csúszás- és balesetmentesen is lehet közlekedni
- a kiemelés másik előnye, hogy ezáltal a szobor közvetlen környezetének nemkívánatos gépkocsis megközelítését megakadályozzuk
- a következő előnye, hogy a kiemelés miatti enyhén rézsűs felületre jobban rálátni, ezért valamennyivel jobban érvényesülnek azon a burkolatok – és a szoborcsoportot jobban kiemelő – megbontó, csak gyepes zöldfelületek
- a szoborcsoport körüli „dombocska” és annak zöldfelületei ill. burkolatai úgy vannak kialakítva, hogy azon a 3 fő áthaladási irány (két utca és a Fő tér felé) biztosítva legyen
- ugyanakkor az épülethomlokzatok menti burkolatsávokon a gépjárműves közlekedés is lehetséges (csak szükség esetén (havária, költözés, egyéb kiszolgálás))
- a gyalogos közlekedés elsőrendűségének láttatására kiskockakő burkolatú, mely a gépkocsis közlekedésű felületeken (a Laktanya és Hajógyár utca csatlakozásában) nagykockakőre „vált át”
- fát a térre nem javaslunk, csak a Fő tér felőli –, mint fő - nézetből a szoborcsoport háttereként a Laktanya utca mentén; ez a fasor még kicsit hangsúlyozza a gépkocsik számára megengedett felület elválasztását a gyalogosokétól (a burkolatváltáson felül)

Fő tér

A Fő tér a pályázatnak és Óbudának is a legfontosabb tere. Ezért ehhez méltóan kell kezelni. Ennek érdekében a legexkluzívabban, ugyanakkor – mint a legnagyobb összefüggő felület is – a legsokrétűbben és a legnagyobb lélekszámú rendezvények részére használhatóvá kell kialakítani.

Nagykockakő burkolata – bár tradicionális – a kiírók szerint is leromlott, ill. eredetileg sem volt szépen és szakszerűen lerakva. Ezen kívül – mint egyféle burkolat ezen a nagy felületen, - túl homogén a látványa, ill. a téren már működő és további nyitandó éttermek, kávézók épületen kívülre való terjeszkedését is akadályozza „döcögős” felületével. Széleken lévő díszfái – mind látvány, mind (inkább csak) pszichés klimatizálás céljából - kívánatosak, de nem jelen állapotukban.

A tér – nem teljesen – közepén lévő volt gázfogadó épületecske a kiírás szerint „megtartandó”, de nem szerepel, mint „helye nem változtatható”. Ezért megtartottuk, de nem a helyén. A „tér aktív részévé tettük”, de nem a Fő téren.

A fentieket megfontolva ezért ide az alábbi téralakítási javaslatokat tesszük:

- elsődleges cél a tér vezető szerepének és legnagyobb tömeget kiszolgáló felületének biztosítása
- az évszázadosnak tekinthető nagykockakő burkolat szerepeltetése, a mint tradíció „tiszteletben tartása”
- a tér nem alkalomszerű, hanem mindennapos „pezsgését” biztosító éttermek, kávézók szabadtérre való kitelepedését segítő – sík, esztétikus és könnyen tisztítható - burkolattípus alkalmazása
- a téren áthaladó és a téren tartózkodó funkciók biztosítása ill. legalább jelzesszerű ábrázolása
- a nagy felület homogenitásának csökkentése többféle (de legfeljebb 3) burkolattípus használatával javasolt
- az előző elvárás biztosítására a tér középső felületén exkluzív, nagy lapokból (min. 1x1 m) álló, csiszolt, világos (szürke vagy drapp) színű terméskő vagy műkő vagy finom beton lapok; a lapok között, a nagykockakő raszter átvált a lapokkal megegyező anyagú raszterre; vagyis a belső téglalapon csak csiszolt burkolat van
- a laposztásnak megfelelő raszterben elhelyezett, függőlegesen fölfelé lövellő vízoszlopokat képező fúvókák vízjátéka a tér játékosságának fokozása mellett nagy melegben annak klimatizálását is segíti (a fúvókák működését mozgásérzékelő szabályozza, mellyel a „száraz lábas” áthaladás biztosított)
- a belső, csiszolt burkolatfelület körül a homlokzatokig, kb. 10 m szélességben 2-3 soros nagykockakő (a meglévő felhasználásával) raszterben kb. 5x5 m-es négyzetekben világos kiskockakő felületek
- kivéve a meglévő és lehetséges éttermi és egyéb, szabad térre kitelelíthető helyeken, ahol szintén a nagy lapokból (min. 1x1 m) álló, csiszolt, - a tér közepén lévőnél kissé sötétebb árnyalatú, de még mindig - világos (szürke vagy drapp) színű terméskő vagy műkő vagy finom beton lapburkolat jelenik meg
- a fenti burkolateloszlás hivatott
  - „megkülönböztetni” a haladós ill. tartózkodós felületeket
  - megbontani a „túl nagy” tér jelenlegi monotonitását
  - ugyanakkor biztosítani a nagy, összefüggő „rendezvényfelületet”
  - szerepeltetni a tradicionális bazalt nagykockakövet
  - nemességével reprezentatívabbá tenni a teret
- a széleken uralkodó kiskockakő burkolat tovább folyik a csatlakozó, jellemzően gyalogos forgalmú utcákba, ezzel is megteremtve a kapcsolatot az utcák és terek között
- a tér szélein, a nagy- és kiskockakő burkolatosztást követve, azonos tőtávolsággal, kis és szabályos koronájú, magas törzsű díszfák vannak, melyek
  - egyrészt növényi étellel is megtöltik az épített teret
  - másrészt árnyékot adnak az éttermi stb. teraszoknak vagy a csak leülő pihenőknek
  - az „élettelen” épülethomlokzatok előtt egy második, „élő” keretet adnak a térnek
  - ugyanakkor a sarkokon való „foghíjak” a csatlakozó utcákból a térre való jobb rálátást biztosítják
  - a burkolatba süllyesztett súrolófényű megvilágításukkal esti hangulatelemei a térnek.

Szentlélek tér (tervezési területi része)

A tervezési terület második legfontosabb tere a Szentlélek tér. Burkolata szintén bazalt nagykockakő, ugyanolyan rossz minőségben, mint máshol. Zöldfelületei hasonlóképpen gyatra állapotúak. A Szentháromság szobor „helye nem változtatható”, a kerületzászlóé igen. Földes Andor szobrának helye méltánytalan, Krúdy Gyula szobrának hűlt helye. Az ivókút helye esetleges.

A fentiekben leírtak alapján ide az alábbi téralakítási javaslatokat tesszük:

- ez a tér a tervezési terület másik „rendezvénytere”, mely kisebb a Fő térénél, viszont mérete változtatható a rendezvény tömegvonzása és igényei függvényében
- É-D-i irányban, 3 harmadra osztjuk, melyek nagyjából négyzetes térrészeket adnak
- az É-i 1/3-ban van a változtatható térbútorozású rész, mely síneken csúsztatható ülőbútor + növénykazetta + árnyékolóvászson kombinációival
  - É felé nézve az épülethomlokzat elé „húzott”, felületkezelt „plexi”-re vetített „filmet” nézheti, vagy
  - D felé nézve a középső, szabad burkolaton előadott „koncertet” hallgathatja, és
  - tolhatja össze vagy húzhatja szét az ülőalkalmatosságokat és az árnyékolót a szükséges szélességre
  - a mindennapokban pedig a gimnazisták – közelsége miatt akár óráközi szünetbeli - gyülekező és ücsörgő helye lehet
  - burkolata a Fő téri csiszolt burkolattal megegyező (ill./vagy annak egyik olcsóbb változata)
- a homlokzat előtti plexifalon „használaton kívüli esetben” vízfüggöny folyik le, mely szépsége mellett kondicionál is
- a középső 1/3 a szabad tér, melynek
  - kiemelkedő látványossága a Szentháromság szobor, ezért is üresebb,
  - kiv. 1-2 „véletlenszerűen” elhelyezett fát
  - burkolata a Fő téri csiszolt burkolattal megegyező (ill./vagy annak egyik olcsóbb változata)
- a D-i 1/3, miután az az L-alakú Szentlélek tér É-D-i irányultságú és K-Ny-i irányultságú szárainak metszésében van,
  - igyekszik az É-D-i irányultságú tér nagyarányú burkolt felületét és a K-Ny-i irányultságú tér (nem tervezési terület) nagyarányú zöldfelületét „összebékíteni” a nagy burkolt felületben sok fa elhelyezésével (nem zöldfelület, viszont zöldtömeg)
  - nagy lombtömegével látványban (és zaj ellen pszichésen is) elválasztja az Árpád hídi gépkocsiforgalomtól
  - burkolata vagy a fákat körívekben követő nagykockakő, vagy a tőle K-re lévő térrész íves irányait követő nagykockakő (az alábbiakban megfogalmazottak miatt)

Szentlélek tér (nem tervezési területi része)

Bár nem tervezési terület, de nem lehet eltekinteni attól a tényről, hogy a tervezési és a nem tervezési területű Szentlélek térrészek közvetlen kapcsolata miatt a két részt – a lehetőségekhez mérten – egységesen kell(ene) kezelni. Talán legfontosabb oka ennek, a nem tervezési területű Szentlélek térrész nagy gyalogos tömegű áthaladó forgalma, mely

- egyrészt rendezvények idején a tervezési területre irányul
  - a HÉV felől

- a BKV buszok felől
- a villamosok felől
- másrészt átlagos munkanapokon az átszállóhelyek között bonyolódik

A fentiek miatt és a tervezési terület felé való csatlakozások indoklására felsorolunk néhány rendező elvet, melyet megfontolásra javasolunk jelen területre:

- a Szentlélek téri tömegközlekedés átalakításának előzetes lényegi javaslatait ismerve a buszvégállomás területét erősen visszaszorítottuk, hogy a kastély D-i homlokzata előtti térrészt az épülethez méltó szélességűre alakíthassuk
- a fő gyalogos irányokban vezettük a burkolatokat, mert a csatlakozó, sehogyan nem szimmetrikus – bár barokk - épülethomlokzat semmilyen határozott irányt, pontot nem kíván (hacsak a meglévő bejáratát nem tekintjük annak, ami szintén „csálé”)
- viszont az egyszerűségében szép homlokzatot érdemes láttatni és vízszintes növényfelületekkel kiemelni
- ezért csak véletlenszerűen elhelyezett, viszonylag kevés fát látunk célszerűnek majd ide telepíteni, természetesen a szép, idős platánok indokolt ideig való megőrzése mellett
- az esztétika fokozására ide elképzelhetőnek tartjuk egy szökőkút elhelyezését ill. a nem méltó helyen álló Földes Andor és az eltűnt (ellopott?) Krúdy Gyula szobrok számára ill. az ivókútnak is helykijelölést
- egy határozott fasort javasolunk a tér és a gépkocsis-buszos közlekedés elválasztására, melynek iránya és kiosztása becsatlakozik a 12. házszám előtti tér facsoportjának szélső fasorába és kijelöli azt a fő gyalogos irányt, mely a terek közötti fő kapcsolat a tervezett Árpád hídi, a meglévő Árpád hídi,
- a téglalap alakú tér és a gépkocsis közlekedési sáv közé szorult hegyesszögű háromszög alakú terület HÉV felőli végén helyezhető el egy egységbe szervezett BKV-büfé-nyilvánosWC-egyéb szolgáltató stb. épület, mely az egész „védendő komplexum” képébe nem zavar bele

Utcák

A tervezési területen lévő és egyéb csatlakozó utcák elsődleges funkciója a haladás (és a parkolás), de több típusú haladást különböztetünk itt meg. Javaslatunk szerint vannak az egyirányban átmenő forgalmú utcák és a csak célforgalmú utcák, melyekbe csak havária, vagy egyéb indokolt esetben (pl. költözködés) szabad behajtani.

Az általános tervezési elv az volt, hogy a gépkocsival átjárható szakaszok nagykockakővel, a csak kivételes esetben gépkocsival használható (vagyis az elsődlegesen gyalogos forgalmú) szakaszok kiskockakővel burkoltak. A parkolósávokban annak érdekében, hogy az autósok lássák (!) a parkolóhelyeket, a parkolóállások széle kiskockakővel, a területe nagykockakővel burkolt (vagyis ahol nincs kiskockakő csík, ott már parkolóhely sincs).

Az alábbiakban az utcákat egyenként tárgyaljuk, mert – bár egységes gondolkodással terveztük meg őket, - mégis két egyforma adottságú utca.

Laktanya utca

Az utcában véleményünk szerint a gépjárműves forgalom számára egyirányú átmenő forgalmat biztosítani kell (vagy az egyik, vagy a másik irányba, gyakorlatilag mindegy). Parkolás is szükséges. Jobbnak ítéltük az utca K-i oldalán a haladó, Ny-i oldalán a parkoló sávot (az épületek méretei, funkciói és nyílászárói elhelyezkedése miatt). A kétféle sáv elválasztását kb. 10 m-enként ültetett fasorral is erősítettük. A parkolóállások merőlegesek, mert egyrészt elférnek így, másrészt a kockakő burkolás is egyszerűbb (ezáltal könnyebben kivitelezhető) derékszögű rendszerben.

A fák közé normális esetben 3 parkolóállást javasolunk, természetesen ez alól a „szabály” alól felmentést adnak a meglévő bejáratok helyei.

Hajógyár utca

Felépítése hasonló a Laktanya utcáéhoz, de itt a nem párhuzamossága miatt természetesen a haladó sáv a változó szélességű, a parkolósáv azonos. Burkolási elve megegyezik a Laktanya utcáéval. Ki- vagy behajtani ide a HÉV-vel párhuzamos dupla parkolósávós utcából lehet.

A fasorok egyedeit úgy kell kiosztani, hogy a két utca fasorának töréspontjába egy fa kerüljön.

Harrer Pál utca

Átmenő forgalma nem lehet, célforgalma is csak szükség esetén. Burkolata kiskockakő (pontosítását lásd a terek kiskockakő burkolatainál), kiv. a Kórház utca 1. sz. ház Harrer Pál utca felé néző homlokzata előtt, ahol az étterem miatt csiszolt nagy lapok (pontosításukat lásd a terek csiszolt burkolatainál).

É-i és D-i végébe fér el 3-3 fa, melyek követik a Fő téri fasor vonalát, de annál fele sűrűséggel.

Kórház utca

Átmenő forgalma nem lehet, célforgalma is csak szükség esetén. Pontosabban átmenő forgalma a 18024/5 hrsz-ú lakótelepi társasház előtti leromlott zöldfelületig lehet, melyen parkolót javasolunk kialakítani. Mielőtt bárki megszokásból fölháborodna ezen a szokás szerint fölháborító javaslaton, miszerint egy „park”-ot parkolóvá kíván a tervező átalakítani, felhívom a figyelmét, hogy nemcsak a szótó ugyanaz, hanem a jelen helyzet is, mert a mai „park” a parki funkcióját egyáltalán nem látja el, és ha nem lennének még szétrombolt épített elemei, parkolásra jobban lehetne használni, mint kellemes elidőzésre. Arról nem is beszélve, hogy a lakóház ezen oldalra néző lakástulajdonosai is bizonyára örülnének, hogy az ablakuk alá tudnak parkolni, hogy éjjel lássák, amint ellopják autójukat. Na, de ez már nem is tervezési terület, csak bátorkodtam a terület parkolási mérlegén javítani a saját ésszerűségem szerint. Megjegyzem, ez az ötlet is messzebbre kell, hogy vezessen, mert véleményem szerint az egész (18024/6) és (18024/12) hrsz-ek gépkocsis útvonalvezetését és parkolási sávjait újra kellene gondolni úgy, hogy inkább a két ingatlan határán legyen kialakítható egy összefüggő, ésszerű arányú zöldfelület, mely által a gépkocsis közlekedési felületek is csökkenthetők.

Burkolata a fent leírtak miatt a D-i oldalon nagykockakő a javasolt parkolóig, onnan a tér felé és az É-i oldalon kiskockakő, a gyalogos közlekedés hangsúlyozására.

Hídfő utca

Átmenő forgalma csak a Hídfő utca 13. sz. ház előttig lehet, onnantól a tér felé már csak indokolt esetű célforgalom. Az utca tervezési területi szakaszán két étterem is található, ezért előttük a szokásos csiszolt nagy lapokból álló burkolat, a K-i sávban kiskockakő burkolat. Az utca Fő tér felé eső részén a szélesebb szakaszon elfér 2 db fa, a szokásos – fele ritkaságú - tőtávolsággal.

A Hídfő utca ettől D-re lévő része, bár nem tervezési terület, mégis úgy tekintettük összefüggései miatt. K-i sávjában ezért továbbhozzuk a kiskockakő burkolatot, mint a gyalogos sáv hangsúlyozását, mellette elfér egy kb. 2 m széles kerékpárút, (mely tovább halad a Harrer Pál utcában), amellet az – egyirányú – úttest (4 m) és egy merőleges parkolósáv (amelyből való kikanyarodáskor az autó rákanyarodik a kerékpárútra, de haladáskor azt nem használja). Mivel a 18024/11 hrsz-nek helyenként garázsai vannak, a garázsbehajtóknál a parkolósáv természetesen megszakad.

Szentlélek tér és Fő tér közötti szakasz

A Fő teret és a Szentlélek teret a Sipos vendéglő és folytatása mentén „utca” jellegű szakasz köti össze, melyet tovább folytatunk a Gimnázium mentén, egészen a Szentlélek tér D-i végéig. Ezért ezen az É-D-i irányú sávon a kiskockakő burkolat tervezett a nagykockakő raszterrel.

A két tér összeköttetését szolgálja a Fő tér kastély felőli oldalán lévő fasor fele olyan tőssűrűséggel telepített folytatása, mely aztán a Szentlélek tér kiszélesedő részében megszakad.

Ugyanez a jellegű összeköttetés aztán visszaköszön a Szentlélek tér D-i 1/3-án lévő raszterben telepített facsoport kisebb mértékű fellazítása által, mely a Szentháromság szobortól D-re már elmarad. A két „fasor” közötti zöld átkötést – és a ronda gimnáziumi homlokzat eltakarását – a közvetlenül a fal elé ültetett 2-dimenziós díszfák látják el.

A zöldfelületek kialakítása, növényzet

Meglévő faállomány vizsgálata

A teljes tervezési terület faállományáról megállapítható, hogy jellemzően értéktelen, vegyes állomány mind fajokat, mind állapotot tekintve. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy mint lombtömeg nem képvisel értéket, ugyanakkor ezen a fővárosi szinten is frekvenciált területen nem lehet egyedül a biológiai aktivitás értéket „értéknek” tekinteni. Itt fontos szempont a növényzet esztétikai értéke is, mely sok összetevőből áll: méret, egységesség/változatosság, egészség, habitus, célnak és helynek megfelelés, stb.

Az alábbiakban területegységenként konkrétan taglaljuk a fákat annak érdekében, hogy megváltoztatásuk vagy megtartásuk szakmai indokai vizsgálatokkal alátámasztottak legyenek.

Fő téri fák

Sorbusok (berkenyék). Kis koronaátmérőjű, alacsony törzsmagasságú díszfák, átlag 8-15 cm törzsátmérővel. Lombkoronaméretük megfelelő lenne, de koronájuk túl alacsonyan van, sokszor az ágak elérik az ember fejét, törzsük betegség következtében berepedezett, ágaik sok helyen száradnak, vízellátásuk megoldatlan. Soraik foghíjasok, helyenként indokoltan, helyenként indokolatlanul. A fentiekből következően a tér szerepéhez és helyzetéhez méltatlanok.

Zichy-kastély sarkában lévő zöldfelület fái

Állományuk változatos: Prunus (szilva), Morus (eper), Cedrus (cédrus), Betula pendula (közönséges nyír). Az előbbiből következően koronaméretük és magasságuk is különböző, állapotuk is változó. Sokuk törzse megdőlt,

a kastély ablakaira túl nagy árnyékot vetnek. Alattuk rossz állapotú gyep van. Törzsmagasságuk az alattuk való haladást/tartózkodást akadályozná. A fentiekből következően a tér szerepéhez és helyzetéhez méltatlanok.

Gimnázium előtti fák

Aesculus hippocastanumok (vadgesztenyék). Nagy koronaátmérőjű, idős fák, változatos állapotban, de főleg rossz és közepes minőségűek. Van száradó koronájú, van deformált. Foghíjas, ugyanakkor a belső sávban újabb telepítések vannak, jóval kisebb mérettel. Törzsük magas, törzsátmérőjük kb. 40-60 cm.

Buszvégállomás fái

Állományuk változatos: Platanus hispanica (Juharlevelű platán), Populus x canadensis (Kanadai nyár), Ailanthus altissima (Bálványfa), Robinia pseudoacacia (Közönséges akác), Pinus nigra (Feketefenyő). Állapotuk változó a jótól a rosszig. Törzsátmérőjük 15-150 cm-ig szóródik. A nyárfák idős, ezért törésre erősen hajlamosak, így balesetveszélyesek, a bálványfák spontán keltek, itt gyomfának tekintendők, az akác és a fenyők csúnyák, alászorultak. Elhelyezkedésük, részben fajaik, állapotuk a tér szerepéhez és helyzetéhez méltatlanok.

Utcák fái

Laktanya utca: nincs fa.

Harrer Pál utca: 2 db Populus nigra 'Italica'. Rászorul az épület homlokzatára, beárnyékolja, idős, ezért hamar balesetveszélyessé válhatnak.

Hajógyár utca: A Zichy kastély É-i homlokzatából kiugró rövidke szárnyhoz túl közel 1 db gyomfa nőtt. Törzse erősen ferde, idős, nem szép, kivágható.

Kórház utca: nincs fa.

Hídfő utca: nincs fa.

Meglévő faállomány tervezett sorsa és az új fák

A vizsgálatnál általánosságban leírt fa-tulajdonságok egyikének vagy többjének nem megfelelő volta miatt tehát kijelenthetjük, hogy a faállomány túlnyomó többsége szakmai lelkifurdalás nélkül kivágható, természetesen csak akkor, amikor már biztos a – megfelelő színvonalú - pótlási lehetőség. Egyedül a Szentlélek tér nem tervezési területén lévő – bár idős – platánok jelentenek olyan biológiai és esztétikai értéket egyszerre, mely kivágásukat nem engedi meg. Ezen kívül a gimnázium előtti vadgesztenyék is egy ideig megtarthatók lehetnek, amennyiben a terület – e részen történő - felújítása ésszerűen ütemezhető. Azonban azok faja, kora és állapota azt mondatja velünk, hogy nem képviselnek akkor értéket, hogy hozzájuk „alkalmazkodni” kellene a környezetrendezésnél.

Fő téri fák

A vizsgálatból következően kivágandók. A tervezett koncepciónak megfelelően, az eredeti elhelyezkedésükhöz hasonlóan új fák telepítendőek. A telepítési elképzelés: a tér térfalaitól kb. 5-6 m távolságban egysoros fasor szerűen, kb. 5-6 m-es tőtávolsággal, a burkolatraszter osztásához illeszkedően. A fák tulajdonságai: jó törzsnevelők, sorfa minőségűek (törzsmagasság min. 2,20 m, de elég 2,00 m is), kis koronaátmérőűek, szabályos koronát nevelők, jó várostűrők, a lehetőségekhez mérten nagy díszítőértékűek.

- Pl.: *Cerasus fruticosa* 'Globosa' – Gömbmeggy
(Magas törzsre szemzett, fényes, bőrszerű lombú, igen szabályos gömb alakú, visszás lándzsás vagy kihegyezetten elliptikus levelű, kis koronájú, ápr.-máj-ban nyíló, fehér virágú, ritkán, de piros termésű lombhullató lomblevelű díszfa.)

Zichy-kastély sarkában lévő zöldfelület fái

A vizsgálatból következően kivágandók. A tervezett koncepciónak megfelelően a területrészen új fa nem telepítendő.

Gimnázium előtti fák

Mivel a vadgesztenyék néhány egyede jó, néhányuk rossz ill. közepes állapotú, viszont nagy lombtömeget képviselnek, első ütemben megtartandók. Méretük, állományuk, lombtömegük és látványuk miatt megtartásuk javasolt addig, amíg balesetveszély nem áll fenn, vagy erős száradásuk nem következik be. Ezekben az esetekben kivágásuk elkerülhetetlen. A Szentháromság szobortól É-ra eső egyetlen egyed már az 1. ütemben kivágandó. Amennyiben a teljes állomány kb. fele „vágásérett” lesz, abban az esetben az összes kivágandó és a tervezett koncepciónak megfelelően a szabad burkolatfelületen (mely a Zichy kastély és a Gimnázium közé szorult Szentlélek tér középső kb. 1/3-a) 3 db új fa, szabálytalanul telepítendő. Fajuk megegyezik a következő területrésze ültetett fajjal. Ezen kívül pedig – a térrész viszonylag kis növényfelületeinek növelése érdekében – a gimnázium rossz látványú homlokzatának (10. házszám) takarása céljából a falhoz közel ültetett, arra alkalmas „kétdimenziójú” díszfák ültetése javasolt (természetesen csak támrendszerre feszítve lesznek kétdimenziójúak).

- Pl.: *Tilia tomentosa* 'Szeleste' vagy 'Balaton' - Ezüsthárs
(Igen szabályos tojás alakú koronájú, szárazságtűrő, ezüstfehér levélfonákú, jó várostűrő, jún-júl-ban fehéren virágzó, illatos lomblevelű lombhullató díszfa.)
kétdimenziójúak: *Malus pumila* var. *niedzwetzkyana* – (díszalma)
(Virága piros, termése piros, mandarin nagyságú, levele a kihajtástól nyár elejéig piros, hajtásai és levélfonákja molyhos, edzett.)

Szentlélek tér 12. előtti területrészt fái

Az ezen területrészen álló vadgesztenyék sorsának leírását lásd az előző fejezetben. Ezzel összefüggésben e területrészt (vagyis a 12. és a Zichy kastély É-D-i irányú szárnyának képzeletbeli meghosszabbítása közötti területrészt, azaz a Szentlélek tér D-i kb. 1/3-a) burkolatai sem kivitelezhetők addig, amíg ki nem vágják őket és csonkjait is ki nem szedik.

A tervezett koncepciónak megfelelően, a burkolatrasztort követve újak telepítendőek egységes mérettel és fajjal. Az új fák tulajdonságai: jó törzsnevelők, sorfa minőségűek (törzsmagasság min. 2,20 m, de elég a 2,00 m is), közepes koronaátmérőjűek, jó várostűrők, a lehetőségekhez mérten nagy díszítőértékűek.

- Pl.: *Tilia tomentosa* 'Szeleste' vagy 'Balaton'
(Leírását lásd feljebb!)

Zichy-kastély D-i homlokzata előtti területrészt fái

A vizsgálatból következően nagyrészt kivágandók. Megtartandó azonban a 3 db óriási platán, melyből 1 db a HÉV-hez közel áll, a kastély K-i homlokzata vonalában, 2 db pedig a tér Ny-i részében. Új egyed nem telepítendő, de a tervezett koncepciónak megfelelően a területrészt D-i határa mentén egysoros fasor telepítendő, mely „becsatlakozik” az előző területrészt faraszterébe (vagyis annak szélső „fasorának” kiosztását és irányát követi). A megtartott platánok elöregedése és kivágása esetén, azt megelőzően („előfásításként”), szabálytalanul néhány új fa telepítendő úgy, hogy a kastély homlokzatát csak helyenként takarják ki. Az új fák tulajdonságai: a területrészen belüli elhelyezkedésüktől függően, park- vagy sorfa minőségűek, különböző koronaátmérőjűek, lehetőleg jó várostűrők, nagy díszítőértékűek.

Utcák fái

Laktanya utca: Szűk utcák fásítására alkalmas díszfák végig elférnek alkalmazkodva a parkoló kiosztáshoz.

Harrer Pál utca: A 2 db *Populus nigra 'Italica'* (jegenyenyár) kivágandó. É-i és D-i végében fér el 3-3 db, szűk utcák fásítására alkalmas díszfa.

Hajógyár utca: A Zichy kastély É-i homlokzatából kiugró rövidke szárnyhoz túl közel lévő 1 db erősen elferdült törzsű, idős gyomfa kivágandó. Fakiosztásának elve megegyezik a Laktanya utcáéval.

Kórház utca: Szűk utcák fásítására alkalmas díszfák egy sorban elférnek.

Hídfő utca: Tervezési területi szakaszán szűk utcák fásítására alkalmas 2 db díszfa elfér a térhez képest fele olyan töltésváltsággal.

Szentlélek tér és Fő tér közötti szakasz: 4 db egyed fér el szűk utcák fásítására alkalmas díszfából a térhez képest fele olyan töltésváltsággal.

Az összes, fent felsorolt utcába javasolt faj:

- Pl.: *Fraxinus ornus* 'Mecsek' – Gömbkoronájú virágos kőris
(Tökéletes gömb koronájú, máj-ban dúsz, ezüstös sárgásfehér bugákban nyíló, intenzív virágdísz adó, szárazságtűrő, ősszel sötétvörösre színeződő lombhullató lomblevelű díszfa.)

A városképi megjelenés

Burkolatok, burkolások

Burkolatok rendszere

Az egyik legfontosabb kiemelni, hogy mivel a tervezési területen a „kezdetek óta” uralkodik a bazalt nagykockakő burkolat, ezért egyrészt mint látvány jellemző, másrészt mint mennyiség jelentős. Ennek megfelelően a teljes tervezési területen igyekeztünk e tradicionális burkolatfajta kisebb-nagyobb mértékben szerepeltetni, még annak ellenére is, hogy ismerjük és elismerjük hátrányait. Ezzel nemcsak a régmúlt hangulatát őrizzük meg részben, hanem anyagköltséget is spórolunk. Anyagköltséget persze csak akkor érdemes spórolni, ha a megtisztításukkal járó díjköltség azt nem haladja meg. De ez jelen feladathoz szükséges vizsgálati szinten még nem állapítható meg.

A nagykockakővön kívül, ahhoz passzolóan, világosabb színű gránit kiskockaköveket javasolunk. Ilyenek vannak:

- a parkolósávokkal rendelkező utcák parkolóállásainak kijelölésére

- az utcák, kifejezetten gyalogos burkolataira (hogy egyértelmű legyen a gépkocsiforgalom ottani, kizárólag célforgalmú és ellenőrzött behajtása)
- a Fő téren a nagykockakő és a csiszolt nagy lapburkolat közötti átmenetre

A fenti két kockakövön kívül kizárólag csiszolt nagy lapburkolatokat javasolunk alkalmazni. A lapburkolat lehet terméskő, de – költségétől függően – akár műkő is. Javasolt minimális méretei: 1x1 m, ill. a raszternél 2-3 sor nagykockakő szélesség. Ezeket kétféle színben alkalmaztuk:

- egészen világos drapp (vagy szürke) a Fő tér középső téglalapjában, ill.
- sötétebb drapp (vagy szürke) az éttermi teraszok alatt és
- a Szentlélek tér É-i 2/3-án

A fenti burkolatfajták alkalmazásával

- egyrészt meg kívánjuk különböztetni az inkább „haladási célú” felületeket (kockaköves) az inkább „tartózkodási célú” felületektől (nagy lapos)
- másrészt akarjuk hangsúlyozni a Fő tér és a Szentlélek tér reprezentatív „vezető szerepét” (nagy lapos) az egyéb felületek között (kockaköves)

A burkolatok színárnyalataiban az alábbi rendszert terveztük:

- legsötétebb a nagykockakő
- középszínű a kiskockakő és a Fő tér szélén ill. a Szentlélek téren lévő lapok
- világos a Fő tér közepén lévő lapburkolat

Burkolások ajánlásai

A kiírás és véleményünk szerint is a meglévő nagykockakő burkolat mára már annyira tönkrement, hogy azt meghagyni ésszerűtlen, mert lejtései is túlzottak ill. esetlegesek, és a túl nagy és mély fugáik miatt balesetveszélyesek is. Ezért azokat fel kell szedni és meg kell tisztítani, csak tisztítás után rakhatók le újra.

Mind a nagykockakő, mind a kiskockakő rakásánál kiemelt figyelmet kell arra fordítani, hogy

- azokat a lehető legkisebb fugákkal rakják
- a fugák a kövek élei fölé ne kerüljenek, de ne legyenek 1-2 mm-nél mélyebben
- a fugázóanyag semmiképpen ne kenődjön föl a kövek felső felületére (vagy, ha felkenődik, azt mielőbb el kell távolítani, hogy „fátyolt” ne képezhessen

Mind a nagykockakő, mind a kiskockakő burkolatot párhuzamos-merőleges raszterben terveztük, hogy a lehető legkevesebbet kelljen vágni, egyrészt, mert így tartjuk szépnek, másrészt, mert az erősen megkopott nagykockakövek újonnan vágott éle túlságosan elütne egymástól, amit nem tartanánk esztétikusnak. Természetesen van egy-két hely, ahol elkerülhetetlen lesz ezek vágása is, de igyekeztünk a burkolatarchitektúrát úgy forgatni, hogy ezek a lehető legrövidebb szakaszokon legyenek szükségesek.

Világítás

A terület világítása kétféle rendszerben javasolt:

- az egyik a normál, szokásos közvilágítás, kandeláberekkel
- a másik a „hangulatvilágítás” burkolatba süllyesztett reflektorok súroló fényeivel.

A kandeláberek 4-5 m magasságúak, a fák koronája fölött legyenek, egykarúak, egyszerűek, világítótestük minél kevésbé hangsúlyos. Elhelyezésük elve az utcákban a gyalogos és gépkocsis forgalmat „elválasztó vonalra”, a gépkocsis sáv felé nézve, a tereken a gyalogos haladás sávjában, a terek felé nézve.

Burkolatba süllyesztett reflektorokat az alábbi helyekre terveztünk:

- a védett, karakteres, közfunkciójú épületek homlokzatai alá
- a fák alá a lomb megvilágítására a Fő téren és a Szentlélek tér D-i 1/3-án
- a vízoszlopok „köré”
- szobrokhoz, zászlóhoz.

A vízoszlopok körüli megvilágítás inkább nyáron, a tér fáinak megvilágítása inkább télen, a kettő egyszerre a legkevésbé kívánatos.

Szobrok

Az Esernyősök a kiírás és a tervek szerint is a helyükön maradnak, csak kissé fel kell emelni őket annyira, hogy a kiemelkedő „dombocskák” tetejére kerüljenek.

A Zichy-kastély sarkában lévő zöldfelületben még megvan a Földes Andor dombormű, és már nincs meg a Krúdy Gyula mellszobor. Mindkettőt a Szentlélek tér nem tervezési területi részre kívánjuk áthelyezni, ill. itt további – híreseMBER, pl. Vasarely, Kassák – szobor elhelyezése is kívánatos lehet.

Kerületzászló

A zászló optimális helye, - mérlegelve a tervezési terület funkcióit, kapcsolatait, közlekedési rendszerét, hierarchiáját, fő látványait és nagy tömegű megközelítési irányát, - tervezői véleményük szerint a Fő tér fő csatlakozási pontján van, a Sipos vendéglő homlokzatvonalában a vendéglő előtti fasor raszter utolsó „elemeként”. Ezzel a hellyel erősödik a Fő tér vezető szerepe és a D-i, fő gyalogos irányból már messziről látszik, jelez, irányt mutat.

Volt gázfogadó

A gázfogadó kis épületét a legfőbb tér közepén két okból is zavarónak tartjuk:

- mint fő rendezvényter bezavar a tér átlátásába, a színpadok rálátására
- kinézését sem tartjuk a tér exkluzivitásához méltónak

A fenti megállapítások miatt feltétlen áthelyezését és számára feladat megtalálását javasoljuk. Véleményünk szerint méretei kiválóan alkalmasak egy INFO-pontként való átalakítására, melyben – legalább - a rendezvényekkor egy személy a látogatóknak tájékoztatást tud adni a helyszínekről, lehetőségekről, nyitvatartásokról, szolgáltatásokról stb. A fenti szerepet viszont optimális módon a fő megközelítési irány környékén tudja nyújtani, ahol a legtöbb látogató „belebotlik”, vagyis a Szentlélek tér DNY-i sarkában, ahol

- az új gyalogos aluljáró átköt a Budai Promenádnál D-i részéről, és
- a HÉV, a busz és a villamos felől a fasorral hangsúlyozott fő gyalogos irányból érkeznek.

Utcabútorok

Padok, ülőkék

A padokat és egyéb ülőalkalmatosságokat a teljes tervezési területen egységes stílusban szeretnénk megvalósítani. Az utcabútorok legalább területegységenként azonos családból származzanak. Modern, egyszerű formájúak legyenek, anyaguk műkő és fa (csak csomómentes trópusi keményfa), esetleg rozsdamentes fém. Méretük egyes, kettős vagy hármas ülőke háttámlával vagy támla nélkül. A támlás padokkal az idősebb és hosszabb időre pihenőkre gondoltunk.

A székek, padok elhelyezésénél elsődleges szempont volt, hogy azok ne zavarják a nagy tömegű tartózkodást, ne zavarják a fő közlekedési irányokat, és hogy minden olyan helyre kerüljenek, ahol várhatóan pihenni akarnak és tudnak az emberek. Ezen kívül olyan szerkezeteket javasoltunk, melyeket súlyuk miatt nem szükséges lerögzíteni, de szükség esetén maradandó nyomok nélkül elmozdíthatók.

Támla nélküli egyes ülőkéket helyeztünk el az Esernyősök körüli gyepes felületekbe, a terecske fái vonalába, azok közé, hogy ezekkel is akadályozzuk a gépkocsik indokolatlan behajtását. Támlás kettős ill. hármas padokat javasoltunk a Fő tér fái alá (ott, ahol nem zavarják az éttermi teraszokat), valamint az önkormányzat elé. Támlás egyes ill. kettős padokat terveztünk a Szentlélek tér D-i 1/3-ába, ahol a nagy lombkorona-borítottságú terület van, mert ott a fák árnyékában kellemesen lehet majd időzni. Itt mind a padok elhelyezését, mind a burkolatarchitektúrát a fák köré kívánjuk szervezni. Támla nélküli ülőkéket látunk inkább célszerűnek elhelyezni a Szentlélek tér nem tervezési területi részén, mert az a térrész inkább átmenő gyalogosforgalmú, mint hosszabb idejű tartózkodási célú. De természetesen ennek átgondolt tervezése szükséges kertberendezéseinek pontosításához is. Az itteni gyepfelületekben tartjuk célszerűnek elhelyezni az Esernyősök körül alkalmazott támla nélküli egyes ülőkéket is.

Faveremrácsok

A burkolatba ültetett fák min. 1x1 m-es faveremráccsal vannak körülveve. A rácsok a hálós rendszerű burkolatokban négyzetesek, az íves(köríves) nagykockakő burkolatban (a Szentlélek tér D-i 1/3-ában) kör alakúak, természetesen ugyanabból a típusból.

Szemégyűjtők

A szemégyűjtők az ülőkékhez illő megoldásúak legyenek és az elhelyezésük is leginkább azokhoz kötődjön.

Kerékpártárolók

A kerékpártárolók a lehető legegyszerűbb megoldással és csak egyféle anyagból legyenek. Javasolt helyeik a gépkocsis és gyalogos forgalmat nem zavaró helyeken, de a fő közcélú intézmények bejáratainál, vagy annak közelében, mint önkormányzat, kastély bejáratok, tömegközlekedési átszállóhelyek stb.

Pollerek

A célforgalmú utcák tartós lezárása és ellenőrizhetősége érdekében az utcák és terek csatlakozásához ill. inkább az utcák „kezdeti” szakaszaira, - ahonnan „befelé” már csak indokolt esetben lehet behajtani - lesüllyeszthető pollersort javaslunk elhelyezni a helyszínrajzon feltüntetett vonalakra.

Mobil padok növénykazettákkal

A Szentlélek tér északi térfalára szabadtéri időszakos használatú vetítívásznont terveztünk. A vetítívászonra merőlegesen, déli irányba tűzihorganyzott acél sínpárokra, leülésre is alkalmas, mobil növényzettartó, utcabútor jellegű, kazetták kerülnek. Általános esetben az elemek változatosan helyezhetők, de elhelyezés után - a sínekhez - rögzítésre kerülnek. Nagy térigényű rendezvények idején, a mobil elemek az északi oldalra tolhatók, ilyen esetben a helyigényük minimális. A kazetták szerkezete szintén tűzihorganyzott acél, oldalburkolatuk a térburkolattal megegyező mészkeő, ülőfelületük burkolata lazúrfestett tölgyepalló.

Időszakos létesítmények

Színpadok

A kiírás szerint két színpad egyidejű elhelyezését és üzemelését kell biztosítani. Magától értetődőnek látjuk, hogy a legnagyobb tömeget vonzó rendezvények színpadja a Fő térre kerüljön, annak a Ny-i oldalára, hogy a környező lakóépületeket a lehető legkevésbé zavarja zajával.

A másik, kisebb színpad számára a Szentlélek tér Gimnázium előtti részét jelöltük ki, mely egyrészt az iskolai rendezvényeknek is helyet tud adni, másrészt az egyéb koncertek, előadások, vetítések is megrendezhetők itt (az elhelyezhető látogatószám változtatható a mobil bútorok helyfoglalásának változtatásával).

A színpadok közműellátása a burkolatba süllyesztett „közműalagútban” megoldott, melynek kiállásai egy-egy leburkolt fedlap alatt vannak. A színpadok és a közművezetékek, -csatlakozások vonalait és elhelyezését az egyik részletra rajzon bemutatjuk.

Jégpálya

A jégpályát a Fő tér Ny-i oldalára terveztük, a hozzá igényelt gépészeti és kiszolgáló-vendéglátó létesítmények épületeit a tér K-i oldalára, szintén az egyik helyszínrajzon ábrázolt módon. A sorolt, kb. 5x5 m-es épületek egy-egy épülettel bővíthetők, csak egységes kialakítással. Közműellátása azonos műszaki megoldású a színpadokéval.

Pavilonok, elárusító helyek

A pavilonok, elárusító létesítményeket a különböző, de ilyen létesítményeket igénylő rendezvényekkor ugyanazon területre javasoljuk koncentrálni. Ehhez a pavilonok úgy vannak sorolva, hogy közműellátásuk egy fő vezeték mentén egy-egy leágazással történhet, talajszint alá süllyesztve. A pavilonok kétféle méretben

bérelhető, 2x3 és 4x3 m-esek, egységes kivitelezésűek. A 2x3 m-es egyoldara, a 4x3 m-es kétoldara tud kiszolgálni. Elhelyezésüket és közműellátásukat az egyik részletraizon mutatjuk be.

Árnyékolás, kondicionálás

A terület árnyékolásának reális megoldásait az alábbi két- élő és élettelen - módszerrel tartjuk megoldhatónak:

- a Fő téren a szélső fasorokkal és a teraszok fölötti egységes ($\emptyset$ min. 4 m) napernyőkkel, melyeket általános esetben a vendéglátó helyek használnak, rendezvény esetén számuk szaporodhat az igényelt mennyiségben és helyen
- a Szentlélek téren a mobil üldökék fölötti mobil vásznas árnyékolóval
- a Szentlélek tér D-i 1/3-án a nagy lombkoronájú facsoporttal
- a parkolósávokban a fasorokkal

A terület kondicionálásához a vizek is hozzájárulnak:

- a Fő téren a raszteres vízjátéknak a 100%-tól a 0 %-ig való kihasználásával
- a Szentlélek téren a plexifal vízfüggönyével
- a Szentlélek tér nem tervezési területi részén a „normál” szökőkúttal

A funkcionális igények és nagyságrendek

A kiírásban megfogalmazott, és vizsgálataink, elemzéseink alapján megismert igényeket kielégítő és reálisan megvalósítható terv elkészítését tűztük ki célul, ezért tervünkben a realitás talaján maradván törekedtünk a reális megvalósíthatóságra, - esetlegesen ütemezetten - valamint a gazdaságosságára.

Fentiekben túl az értékelés megkönnyítésére a kiíró funkcionális igények és nagyságrendek - nem szolgai - kiszolgálására az alábbi adatokkal szolgálunk.

- A terület turistabuszos megközelítésére és a személygépjárművek elhelyezésére a 01 tervlapon ábrázoltak és a hálózatok ismertetésénél leírtak szerint tettünk javaslatot.
- A Szentháromság szobor helyének változtatása nélkül a környezet méltó rendezését javasoltuk.
- A volt gázfogadó épületét a városképi követelményeknek megfelelően a Szentlélektéri áthelyezéssel, funkcióváltással a jelenleginél megfelelőbb környezetbe helyeztük, ezzel a Fő tér a megcélzott reprezentatív kialakítása, a rendezvények környező funkciókat kevésbé zavaró telepítése vált lehetségessé.
- Az „Esernyős szobrok” helyváltoztatás nélküli méltó bemutatásra tettünk javaslatot.
- A térrendszerek kialakításánál az általános és elsődleges szempontok meghatározásán túl figyelemmel voltunk arra a már kialakult, tradicionálisnak tekinthető igényre, hogy azo(ko)n időszakosan, hosszab-rövidebb ideig különböző rendezvények megtartására van igény ezért a kiírás szerinti ideiglenes funkcióhoz telepítendő ideiglenes építmények elhelyezési javaslatait a 03. sz. tervlapon ábrázoltuk, az előző fejezetben részletezetteknek megfelelően javasoljuk azok kialakítását, kiszolgálását.
- A pavilonok, elárúsító helyek Igény szerinti ideiglenes, rendezvényhez kötődő térbeli elhelyezhetőségükre a 04. sz. tervlapon adtunk javaslatot.
- A színpad(ok) igény szerinti ideiglenes, rendezvényhez kötődő térbeli elhelyezhetőségükre a 03. sz. tervlapon adtunk javaslatot. Kialakításuk mindenképp mobil rendszerként javasolt, előre elkészített, helyben összeszerelt szerkezet, melyet valamely közeli – lehetőleg önkormányzati tulajdonú/kezelésű – épületben tárolva rövid idő alatt össze lehet szerelni.

- A jégpálya igény szerinti ideiglenes, rendezvényhez kötődő térbeli elhelyezhetőségére a 04. sz. tervlapon adtunk javaslatot. Kialakítása mindenképp mobil rendszerként javasolt, előre elkészített, helyben összeszerelt szerkezettel, melyhez a gépészet szükséges berendezéseit akár állandó telepítéssel az Önkormányzat pincéjében javasoljuk elhelyezni.
- Mindegyik téregységen fontos szerepet szántunk különböző vízelem elhelyezésére, ezzel a komfortérzet és a városi látvány javításán túl eltérő térélményeket teremtve.
- Az önálló fejezetekben részletezettek szerinti burkolat, utcabútor, ideiglenes építmények, közvilágítás elemeinek összehangolásával, az árnyékolás és a vendéglátó teraszok, kiülők tervek szerinti javaslataival és a zöldfelületi és vízelemes javaslatokkal az egyes terek megcélzott funkcióinak megfelelő kialakítása a terv alapvető célja volt.
- A Kerületzászló jelenleginél méltóbb elhelyezésére javaslatot tettünk.
- A kerékpárút nyomvonal módosítási lehetőségét a hálózatfejlesztéseknél elemeztük.
- A tervezés során az ismert régészeti elemek figyelembevételével tettünk javaslatot a terek közművesítésére, növénytelepítésére, burkolására. Javaslatunk a régészeti emlékek bemutatását – az állásfoglalásnak megfelelően – nem javasolja, azokat bolygattatás nélkül meghagyja az utókor számára.
- A Kulturális Örökség további épített elemei a terek térfalait alkotják, ezzel jelentősen befolyásolják azok megjelenését, tehát a javaslatok készítése során kiemelt figyelemmel kellett lenni a terek és az értékes térfalak kapcsolataira.

Turisztika

A javaslat készítése során közvetetten is egyik alapvető szempont volt a turizmus fejlesztése, hisz a meglévő és a tervezett tér menti és téri programok, funkciók a közvetlen környezetnél lényegesen nagyobb, tágabb környezetet szolgálnak.

A térrendszer tömegközlekedési és közúti kiszolgálása megfelelő, ezért az erre szervezett parkolás fejlesztési javaslatok a terület jó megközelítésén túl további komfortot adva egy magasabb fokú turisztikai vonzerőt jelentenek. A turisztikai vonzerőt tovább erősítik a gyalogos és a kerékpáros közlekedési rendszerek átgondolt fejlesztési javaslatai.

A térrendszer javaslat szerinti kialakításával létrejövő használhatóbbá, élőbbé váló, városképileg egységes, jól funkcionáló terei a budai oldal tervezett gyalogoskorzójának, a promenádnak megfelelő végpontjává változtatják azokat, megfelelő felvezetést, rávezetést adva a környező, kapcsolódó kulturális létesítményeknek is.

A tér állandó és időszakos rendezvényei, a határoló vendéglátóegységek egységes térhasználati kialakítása elősegíti az egykori, tradicionális óbudai hangulat visszacsempészését, ezzel távolabbi lakhelyek polgárait a térre vonzva.

Ütemezés

Javaslatunk a térrendszer egyes elemeit egymásba fűzve de egymástól részben el is választva próbálta kialakítani, ezért a megvalósítás ütemezhetően is kialakítható, de egyes egységeket csak egy egységként kezelve lehet fejleszteni. Természetesen a legkedvezőbb az együtemű megvalósítás lenne, hisz csak ez által biztosítható a különböző funkciójú, minőségű terek egységessége.

Az egyik ilyen kiemelten kezelendő egységet a Fő tér jelenti mely a jelenlegi csatlakozó területek változtatása nélkül egy egységként kialakítható. A tér nem állandó, időszakos programjaihoz kapcsolódó ideiglenes építmények is a térrendezéstől függetlenül – akár az előtt, akár az után – is kialakíthatók.

Szintén egy, akár a kapcsolódó területektől függetlenül megvalósítható egységet alkot a Laktanya utca – Hajógyár utca érintett szakasza az „Esernyősök tere”-vel.

A Szentlélek tér szintén fejleszthető önállóan is, a Fő tér és a Szentlélek tér közötti átkötő szakaszt a legkésőbb a második térfejlesztéssel egyidőben kell megvalósítani. A Szentlélek térhez kötődő fontos fejlesztés még a javaslat szerint kerékpárút nyomvonal kiépítése, és a hídfőben tervezett új aluljárós kapcsolat kialakítása, mely a déli és északi oldali kulturális funkciókat, valamint a ma elkülönülő egyházi és közigazgatási funkciókat összeköti.

A Hídfő utca, a Harrer Pál utca és a Kórház utca csatlakozó közterületeinek megújulása szintén egy-egy önálló ütemként megvalósítható, de legkedvezőbb azok Fő téri fejlesztéssel egyidőben történő megvalósítása.

Időben és térben elválik a Szentlélek téri autóbusz-végállomás átépítése, mely mindenképp önálló ütemként valósul meg. Valószínűsíthetőleg csak egy későbbi időpontban, de tekintettel arra, hogy az egy magánberuházás része lehet elképzelhető annak elsőütemű megvalósulása is, ezért a továbbiakban ezen térrész és a pályázat által érintett terek együtttervezése szükséges.

Gazdaságosság

A tervezés során az egyes fejlesztések részletes kidolgozásánál törekedtünk a meglévő értékek megtartására, fejlesztéseknél azok minél kisebb költségű átalakítására, újrafelhasználására.

A meglévő, tradicionálisnak mondott értékek mellett olyan új anyagok, formák használatát javasoltuk, melyek az értékeket tovább emelik. Az anyagválasztásoknál törekedtünk az idő és értékállóságra, továbbá olyan nemes anyagok kiválasztására, melyek a terek megfelelő minőségű kialakítását lehetővé teszik, azokat nem dimenzionálják túl.

A terv ütemezett megvalósítása lehetőséget biztosít uniós pénzforrások lehívására, önkormányzati (állami) pénzek rendelkezésre állásnak megfelelő bevonására, de esetleg még a magánszféra is mozgósítható a környezet szépítése, értéknövelése céljából

2008. november

IRODALOMJEGYZÉK

ÓBUDAI FŐ TÉR ÉS KÖRNYEZETE - városépítészeti és környezetalakítási - ÖTLETPÁLYÁZATHOZ

2008.

Kiss Csongor : Óbuda évszázadai 2000, Better Kiadó, Budapest, 2000.

Óbuda, III. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága, Budapest, 1985.

Granasztói Pál: Budapest egy építész szemével, Corvina Kiadó, 1971.

Biczó Tamás: Budapest egykor és ma, Panoráma Kiadó, 1979.

Pereházy Károly: A régi Óbuda, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest 1975.

Seidl József: Apám Óbudája, Táltos Kiadó

Hollós Korvin Lajos: Óbuda 25 éve (1945-1970) III. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága

Holló Szilvia Andrea: Budapest Régi térképeken 1686-1896. Officina Nova,